

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (51)

door Aimé SMISSAERT (+)

Dinsdag 2e Maart. -

HONDERD NEGENENDERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Wij vernemen dat de stad protest aangeteekend heeft tegen de belachelijke prijzen door de duitsche overheid vastgesteld tot betaling der opgeëischte wijnen en likeuren.

Heden werden de leergangen van 't O.L.V. College heropend : de latijnsche klassen, in het huis van M. Paul CARBON, Sint Jorisstraat, de handelsklassen in het Klein College (Jozef II straat).

Deze morgen begonnen schilders, op bevel der duitsche overheid, op de naamplaten der straten duitsche benamingen te schilderen. Zoo bijv. Kapellestraat : Kapellestrasse; Ooststraat : Oststrasse, enz. BITTINGER, onze duitsche plaatsbevelhebber en zijn medemaat, de ultra beleefde (?) kerel of...rekel, die op zulke onheusche wijze de ongelukkige fransche onderdanen, hier te Oostende gebleven, bejegende, stonden met de heeren Burgemeester en Gemeentesekretaris het veranderen der naamplaten, op den hoek der Kapelle- en Ooststraten na te zien...

Een uur later was het een ander paar mouwen op de Karel Janssenslaan, rechtover het huis van den heer Dr. VANDE MALE, waar het onderzoek van de plichtvergetene vrouwen grijpt : nieuwsgieringen waren er bij de vleet om van dichtbij het uitschot onzer samenleving te zien ! Het bekwam hen slecht, want de veldgendarmen waren niet zacht, ver van daar : 5 personen, die zich niet rap uit de voeten mieken, werden naar de Kommandantur geleid, waar elk hunner, als belooning voor zijne misplaatste nieuwsgierigheid eene boete van 20 mark opliep !

Volgende plakbrief, in 't Vlaamsch en in 't duitsch opgesteld, is uitgeplakt :

Bericht aangaande de hoogste prijzen der eetwaren

Als verandering aan het bevel van 8 jan. stel ik de hoogste prijs van de boter op 3,80 fr. de kilo voor de boter verkocht in het klein en voor zuivere natuurboter.

Brugge, 25 Februari 1915

(g) v. Schröder
Kommandierender Admiraal

* * *

Als afwisseling, een gedichtje heden in onze bus gevonden :

Aan den Kaiser

O hoogmoedige Kaiser,
Hoe zijt gij niet wijzer
Van al uw volk te vermoorden
aan den Yzer ?

Gij trotsche Kaiser;
Al was uw bloed van ijzer

Toch zal het niet medeslaan
Om over den Yser te gaan/

Groote Kaiser met al uw moed
Spijts het vloeien van het duitsche bloed
Zal het u toch nimmer lukken
Over den Yser eens te rukken.

Eender ook welk duitsch soldaat
Van hier naar den Yser gaat,
Die wordt zonder mededoogen
Naar het pierenland gejogen.

Belgie heeft een Koning
En Duitschland heeft een Kaiser,
Maar Belgie heeft een Yser
Veel sterker dan den Kaiser.

Ons Belgenland moet grooter zijn,
Van aan den Yser tot den Rhijn,
En trots den Kaiser, dank zij den Yser,
Moet onze Koning eens Kaiser zijn !

Onder dit dichtje stond dat het te Clemskerke gemaakt was geworden door een duitscher sinds zijne teederste jonkheid in Belgie opgekweekt en die gedwongen werd de wapens tegen zijn aangenomen land op te nemen. Wel munt dit dichtje niet uit inzake versbouw, doch het inzicht maakt het werk zegt de wijsheid der volkeren !

* * *

Volgende brief werd heden aan de bakkers van stad gestuurd :

Onderstandcomiteit van Oostende

Oostende, den 2 maart 1915

Mijne heren,

Gezien de verhooging van prijs van het brood, doet het Onderstandscomiteit voor behoeftigen een dringend verzoek aan de heeren bakkers, om eene geringe vermindering te willen doen op den gestelden prijs van 42 ct. per Kg. en alzoo hunne medewerking te verleenen aan gemelde menschlievende inrichting. Zoo ons zulks toegelaten is zouden wij hun den prijs van 40 ct. per Kg. willen voorstellen.

Terzelfder tijd berichten wij dat, om geldig te zijn, de nieuwe broodkaarten slechts één enkelen der volgende stempels mogen dragen ; 1) Vandycke A. ; 2) Weldadigheid ; 3) Noordstar, Veldstraat 32 ; 4) Lefèvre G. ; 5) Bruynooghe H. ; 6) Vandenaabele D. ; 7) Dekeyser Val. ; 8) A. Camerlynck ; 9) Help U Zelf.

Deze kaarten moeten zooals voorheen in afzonderlijke pakjes van vijftig gebonden, juist geteld, iederen Zondag ingebracht worden bij G. Schellynck, Boldershof, Rogierslaan, vanaf 11 uur, duitschen tijd.

Aanvaardt, Mijnheeren, de verzekering onzer achtting.

De voorzitters,
H. DEVRIESE en A. CAMERLYNCK

De Sekretaris,
L. DEMAECCKER

Het brood, dat in de Coöperatief der Staatsbedienden gister aan 40 ct. de kilo werd verkocht, staat thans aan 38 centiemen.

De gemeentebesturen van Steene, Breedene en andere gemeenten hebben bevel ontvangen de landbouwers te verwittigen dat ieder van hun de oppervlakte moet opgeven der perceelen landbouwgrond, die zij nog te bezaaien of te planten hebben.

* * *

Het kon zoowat 10 min. na 4 uur zijn toen opeens verscheidene zich snel opvolgende kanonschoten gehoord werden in zuidelijke richting. Eenieder dacht dat zij op een vliegtuig der Bondegenooten gelost werden doch het geschut kwam weder en welhaast werd onophoudelijk - en dit gedurende ruim 12 minuten - geschoten uit de richting van de werkhuisen van het Zeewezen, recht naar de zee op. Men zag weldra van alle kanten duitsche soldaten naar den zeedijk snellen, gevolgd door honderde en nog honderde stadsgenoten. Men had weldra de oplossing van het raadsel.

Een vischbakje (kleine stoomsloep) op de wit en rood geschilderd schouw de letters B 144 dragend, was vanuit de richting van Middelkerke naar onze haven toegevaren en veilig de havengeul binnengelopen tot daaromtrent vlak over de muil der visscherskaai. Daar zwaaide het plostelings en stoomde in volle vaart de haven uit. Toen het eventjes buiten de staketsels was, begonnen de duitsche kanonnen er op te schieten. Het vischbakje zettte zijne koers voort, doch, gekomen daaromtrent op de hoogte der Christinaramp, moeten de kanonballen doel getroffen hebben, want het scheepken begon geweldig te fluiten, heesch de witte vlag, die echter tegen de bezaamsmast plakte, sloeg achteruit, zwaaide en keerde naar de haven terug. Zulks belette de duitschers niet onophoudelijk er op met hunne kanonnen te schieten. Het vischbakje gerocht tot tegen den kop van het Westerhoofd, zwaaide, viel op zijde en zonk schier onmiddellijk.

De bemanning sprong over boord : 5 mannen konden langs den ladder van het Westerhoofd op het staketsel klimmen, alwaar een hunner, die erg gewond was, ten gronde zeeg. De duitsche schildwacht riep kameraden ter hulp - matrozen kwamen toegelopen en brachten de 5 schipbreukelingen binnen het houten koffijhuis van het staketsel.

Van de 5 andere opvarenden van het scheepken, verdronken er 2 terwijl de 3 overige plaats namen in het bootje, dat het scheepken op sleeptouw had. Ze poogden met dit bootje te ontsnappen, een motorbootje, werd hen achterna gezonden doch lukte er niet in ze op te pikken; dan trad een onderzeeër op, die juist op de reede kwam : de 3 mannen werden gevangen genomen en op het motorbootje overgebracht, dat hen korten tijd nadien aan wal zette in de Zeestatie waar ze tot den avond bleven, om daarna gevankelijk weggebracht te worden.

Ondertusschen werden de schipbreukelingen verzorgd in het koffijhuis van het staketsel. Twee hunner waren gewond, waaronder 1 zeer erg die in draagberrie tot aan den Zeedijk werd gedragen, alwaar een auto hem kwam afhalen om hem naar de ambulance van het Hotel Fontaine over te brengen. De tweede gewonde, de kapitein van het scheepken, was tamelijk erg toegetakeld aan het hoofd en was bovendien aan de rechterbil gekwetst. Tusschen 2 matrozen bajonet op het geweer, werd hij langs de Langestraat, de Louisastraat en de Kerkstraat naar de Kommandantur gebracht, terwijl het bloed hem onophoudelijk uit den rechter mouw, die de bil omknelde, liep. Eenige oogenblikken nadien volgden de drie andere schipbreukelingen...en twee Oostendenaars, M. Eduard ASSELOOS, professor van dans- en schermkunst, wonende alhier Brusselsche straat en een werkman, Jan DELAERE bij name. Hoe waren die twee in....doolaarsbenden, verschooning in duitsche handen gerocht ? Luistert :

Honderde nieuwsgierigen waren samengeschoold aan den hoek der Langestraat om de schipbreukelingen te zien afbrengen. Enkele visschers en kaailossers waren daaronder, en 't gene ze zegden was precies niet er eere van de Duitschers. Wat meer is, het nieuwsgierige volk was over de banken en onder de touwen, die aldaar den toegang tot den zeedijk versperren, gekropen : ook vele Duitse soldaten waren tot tegen het staketsel geloopt - dit alles met het gedacht van dichtbij de schipbreukelingen te kunnen zien. Daar waren ook tal van Duitse officieren en niemand dacht eraan de menschen lastig te vallen, toen een jonge springhaan van een officierken, gloeiende rood van woede, tusschen 't volk sprong en de Duitse soldaten gebood aanhoudingen te doen. De Duitse soldaten, in plaats van te gehoorzamen en ziende dat de eentander zijne vijf zinnen niet bijhad, vluchtten weg, doch veldgendarms - dit goedje is immers tot alles in staat - schoten toe en namen, op aanduiding van het opgeblazen officierken, de twee hooger genoemde burgers gevangen. Beide werden gevankelijk naar de Kommandantur gebracht, elk door 2 mannen de bajonet op het geweer.

Blindelings aan den jongen "slekkestekker" drager gehoorzamende, hadden de veldgendarms DELAERE bij de kraag gestekt, doch M. ASSELOOS was aangehouden geworden omdat hij met zijnen hoed de schipbreukelingen toewuifde.

Op de Grootte Markt gekomen werden M. ASSELOOS en zijn 2 geleiders door een aantal soldaten omringd en de eerste werd zelfs ten gronde geworpen. Opgestaan zijnde, werd hij door 6 soldaten, waarvan 5 met bajonet op het geweer en per velo, naar de Kommandantur geleid.

De schipbreukelingen werden eerst door BITTINGER, plaatsbevelhebber, ondervraagd en daarna naar het gevang overgebracht. Terwijl men hen leidde naar de Babylonestraat waar het gevang gelegen was, merkten wij op dat verscheidene Duitse officieren de kapitein van het scheepken op militaire wijze begroetten. Wij zijn natuurlijk niet te weet gekomen wat de schipbreukelingen tijdens hunne ondervraging verklaarden. Aan M. ASSELOOS, die ondertusschen voor een "gerechtsofficier" verscheen, werd gevraagd waarom hij met zijn hoed had gewuifd bij 't voorbijtrekken der schipbreukelingen. Hij antwoordde dat het te Oostende de gewoonte was de dooden en gewonden te begroeten, eender aan welke nationaliteit zij behooren. Morgen om 10 ure moet hij samen met DELAERE, nogmaals onderhoord worden, doch intusschen heeft men beide op vrije voeten gesteld.

Niemand in stad kan begrijpen hoe de zaak met het vischbakje in den steel zit : het is onbetwistbaar een Fransch scheepken : de letters B 144, en meer nog de verklaring, door den gewonden kapitein aan een onzer onderkommisnarissen van politie gedaan, laten daarover niet den minsten twijfel over. Het is wel en duidelijk het Bouloneesch vischbakje B 144 Etienne, reeder BEAUVOIS, nog maar een goed jaar nieuw. Maar wat het hier komen doen is, op eene vijandelijke kust, op ontzagelijke wijze versterkt, in een haven die volkomen in handen van den vijand is - en dan nog bij klaar weder ?? Is het scheepken gemist van haven ? Zulks is moeilijk aan te nemen, ten ware gansch de bemanning dronken zou geweest zijn !

Nu morgen of overmorgen zullen wij er meer over weten !

Intusschen gaan de vertelsels hunnen gang en zijn wij reeds zoover geraakt dat wij een Duitse schip voorhanden hebben ! O, menschelijke lichtgeloovigheid !

* * *

In de Kommandantur werd DELAERE drie, viermaal, ruw met het hoofd tegen den muur geworpen; een Duitse onderofficier sloeg hem 2 maal zijne muts in het gelaat en hij werd, ten

slotte, onder het spotgelach der aanwezige duitsche soldaten buitengeworpen. Men berichtte hem dat hij 's namiddags om 11 ure terug moest komen. Van schrik moest de jongen zich heden avond te bed leggen. (De jongen bleef verscheidene dagen ziek en werd niet meer verontrust).

In het nr 6 der Kaaistraat, huis bewoond door Mevr. Weduwe C. VANDERMEERSCH-VAN CAILLIE (thans buiten het land), woont sedert eenige dagen een duitsch officier. Toen, over eenige weken, de wijn moest aangegeven worden, gaf men voor dit huis 1.000 flesschen op. De officier moet het door hem bewoond huis heel en gansch onderzocht hebben, want hij ontdekte eene bergplaats waar nog wijn in zat - en heden zijn de duitschers 2.000 flesschen wijn komen uithalen. "Die zullen, zei de officier" door onze soldaten goed onthaald worden in de loopgrachten !".

* * *

Men weet dat een zeker getal werklieden onzer stad door de duitschers in de statie gebezigd worden aan het laden en lossen der waggons. Zij trekken daarvoor 4.50 fr. daags. Heden moesten waggons ciment en waggons duitsche kolen ontladen worden. Aan dit werd werd o.a. de werkman Petrus CANIPEL, zoon van een onzer verkoopers, gebezigd. De meesterknecht, een duitscher, gaf hem de toelating 7 ledige cimentzakjes, een 25 tal kilos inhoudend, te vullen voor elk zijner makkers en voor hem een zakje. Toen hij met dit werk gedaan had, werd hij bij de kraag gevat en gevankelijk naar de kazern geleid ¹

Donderdag 4e Maart. -

HONDERD EENENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

De gemeentebesturen hebben van wege de duitsche overheid bericht gekregen dat de bons van levensmiddelen voor menschen en dieren, afgeleverd sedert 15 Januari, tegen den 9 dezer moeten ingeleverd worden. Zij zullen naar Gent gezonden worden.

Over eenige dagen kreeg de gemeente Steene bericht van wege de duitsche overheid dat de landbouwers iederen dag eenige peerden te leveren hadden om voor rekening der duitschers zekere werken uit te voeren aan het gehucht Vierwege (kruising der kalsijden van Middelkerke op Slype en van Wilkskerke op Slype). De eerste dagen ging alles wel, doch gister was het de beurt der landbouwers Charles LUCA en DEVRIENDT peerden te leveren. Zij kwamen zich op de Kommandantur van Steene aanbieden en werden heden veroordeeld elk tot eene boete van 100 mark.

* * *

Heden was er in een paar beenhouwerijen kalfvleesch te bekomen.

Op de markt, deze morgen, waren er geene boterboerinnen - zij waren op het Hazegras, in eene herberg der de Smet de Nayerlaan, door hunne kalanten afgewacht geworden.² Ook schier geene groensels op de markt : enkel een weinig paret, selder wortels en een weinig rapen (verkocht aan dezelfde prijs als verleden week, de rapen aan 0.30 fr de kilo).

---

¹ Zie verder over dit geval ons nieuws van den Vrijdag 12en Maart.

² In de winkels ging de boter heden 4.75 fr. de kilo.

Deze namiddag traden Duitsers binnen bij een tamboer onzer burgerwacht, wonende Lijnbaanstraat. Zij namen zijn trommel, twee velos en verscheidene nieuwe caoutchoucbanden in beslag.

Heden werden mitrailleuzen geplaatst op de toren der middenstatie.

Rond 6 ure dezen avond ging eene vastliggende ballon in het Z.W. der stad.

Twee onderzeeboten waren in onze haven gemeerd deze namiddag.

* * *

Over den Yser en de overstromingen, zie hier wat wij lezen in het nummer van den Duinengalm van 17 maart 1894 :

Over eenige dagen had men te Nieupoort de sleutels gestolen van de sluisdeuren der sassen.

Policie en gendarmen zijn seffens op ziek gegaan en gelukkiglijk heemt men de sleutels nog teruggevonden eer het hooge tij was.

De dieven hadden ze verkocht aan een oudijzerkooper. Deze was reeds op weg om ze te gaan verkoopen, toen de gendarmen hem ontmoetten. Zij doorzochten zijne rommelwaar en vonden er de sleutels in. De man heeft gezegd van wien hij de sleutels had gekocht; de dieven zijn naar Frankrijk gevlucht.

Had men de sleutels niet gevonden dan kon men de sasdeuren niet sluiten en verscheidene gemeenten zouden onder water geloopt zijn.

Hoeveel zou de keizer van Duitschland nu niet geven om de sleutels der sasdeuren van Nieupoort in zijn bezit te hebben ?

* * *

Deze morgen tusschen 7 en 8 ure, zijn twee duikers het ruim der stoomsloep, gister voor het staketsel gezonken, gaan onderzoeken. Van op het staketsel volgen een 40 tal matrozen hun werk. Een hunner, na afloop der duikeling naar stad terugkeerende, verklaarde aan een Duitsch officier dat het schip met schoeisels geladen was en dat zijne haven van bestemming Nieupoort was.

M. ASSELOOS, gister aangehouden, zooals wij 't schreven moest zich om 10 ure in het Kommandantur aanbieden. Na onderhoor werd hij vergezeld van soldaten, bajonet op het geweer, naar de wacht er Groote Markt geleid, en 's namiddags rond 2 ure naar het gevang overgebracht.

Bij laag tij kan men schoon van op den hoek der Boucharestramp, de groote mast van het vischbakje anderhalve meter boven den waterspiegel zien uitsteken.

Er wordt, men kan zulks wel verstaan, nog zeer veel in stad gesproken over dit scheepken - en wij lietens ons heden gezeggen dat de B 144, van de kusten van Engeland komend, door een Duitsche onderzeeër werd nagezet, doch gelukkiglijk de vervolging kon ontkomen, dank zij het gemakkelijk wenden van de vischbakjes tot dichtbij onze haven. Op onze reede gekomen naderde de onderzeeër zoodanig snel dat de kapitein van den B 144 geen ander uitkomen meer zag dan onze haven binnen te loopen, ten einde aldus den vijand te verschalken, en, eens daarin gelukt, de haven te verlaten...